

VERSLAG

VASTGESTELD

Bijeenkomst : Workshop BA2020
Datum : **18 mei 2017**
 Tijdstip : 14.00 – 16.00 uur
 Locatie : Aristo, Eindhoven

Deelnemers:

Bianca Evers	Kennedy van der Laan
Claire Riechelmann	Boels Zanders
Joost van Berk	De Mul Zegger / hoofddocent BA
Kitty Oomen	Oomen Van der Putten / CvA
Margreet Eveleens	Van Benthem & Keulen / SJBN
Marianne van den Bosch	Uitvoeringsorganisatie
Merel van Noort	Kennedy van der Laan
Mick Veldhuijsen	VSVW Advocaten / SBA
Peter Piepers	Van Doorne
Toon Wurfain	CMS
Werner Altenaar	Marxman Advocaten / SJBN

Aanwezig namens NOvA: Bart van Tongeren (AR), Lucas Korsten (landelijk bureau), Willem-Jan van Elk (gespreksleider), Klaartje Sluijs (landelijk bureau; verslag)

Afwezig met afmelding:

Mark Tunissen	Nysingh
Noelle Bynou	à la carte advocaten / SJBN

Opening

Bart van Tongeren heet de aanwezigen welkom.

Vandaag is de tweede van vier workshops, waarbij een gemêleerd gezelschap van advocaten van kleine en grote kantoren, aanbieders van opleidingen en experts wordt gevraagd te reflecteren op de mogelijke contouren van een beroepsopleiding voor advocaten in 2020 (BA2020). Het betreft deskundigen met wie Lucas Korsten eerder gesprekken heeft gevoerd. De contouren zijn mede op basis van deze gesprekken tot stand gekomen.

Zoals eerder toegelicht betreft het een zogenoemde ‘greenfield’ exercitie: hoe zou, beginnend met een blanco stuk papier, een ideale beroepsopleiding eruit zien, gezien vanuit het primaire doel van de waarborging van de kwaliteit van de advocatuur. De algemene raad heeft hierover nog geen besluit genomen; dat gebeurt pas na afronding van deze serie van workshops én de daarop volgende openbare consultatie. Wel heeft de AR uitgangspunten gekozen voor de uitwerking van de BA2020.

Na een voorstelronde geeft Bart van Tongeren het woord aan Willem-Jan van Elk, gespreksleider van de workshop.

Willem-Jan van Elk schetst de agenda van de middag: om te beginnen zal Lucas Korsten een presentatie geven over de contouren BA2020; daarna volgt discussie over deze contouren aan de hand van drie stellingen. Tot slot is er ruimte voor aandachtspunten die niet in de

stellingendiscussies naar voren zijn gekomen. Na afloop, tijdens een borrel, is er gelegenheid om na te praten.

Uitgangspunten NOvA en opbouw contouren BA2020

Aan de hand van een presentatie geeft Lucas Korsten een toelichting op de opbouw en de verschillende elementen voor de contouren voor de BA2020 en de uitgangspunten van de NOvA die hieraan ten grondslag liggen. De stageperiode zal, zoals de Advocatenwet voorschrijft, drie jaar blijven duren. Toelating tot de stage biedt de toegang tot het beroep van advocaat (een dienstverband met een kantoor, inschrijving op het tableau en toelating tot de beroepsopleiding). Succesvolle afronding van de stageperiode zal toegang bieden tot het zelfstandig uitoefenen van het beroep van advocaat, zonder begeleiding van een patroon. Het leren houdt niet op na afronding van de stageperiode; nadrukkelijk wordt gekeken naar de doorloop in de fase van de permanente opleiding.

De stageperiode bestaat uit vier onderdelen, die in samenhang beschouwd worden:

- Beroepsethiek en procesvaardigheden: essentieel voor de kwaliteit van de advocatuur; dit onderdeel beslaat de volle drie jaren van de stage, wordt gegeven in gemengde groepen, en krijgt naar het einde toe een steeds grotere focus op toepassing (pleitoeefeningen, intervisie, etc.)
- Cognitie en praktijkvaardigheden, met de nadruk op toepassing in de beroepspraktijk; het streven is om dit onderdeel te geven in de eerste twee jaren van de stageperiode, waarbij de focus gaat naar specialisatie en een verschuiving naar meer homogene groepen. Er wordt uitgegaan van drie (thans ook gehanteerde) leerlijnen.
- Werken en leren in de kantoorpraktijk ('praktijk-leren'); dat de meeste tijd omvat in de stageperiode en de volle drie jaren van de stageperiode blijft beslaan. De BA2020 wil recht doen aan ook deze leerervaringen. De stagiaire verzamelt de resultaten hiervan in een portfolio.
- Een samenhangende sturing van de activiteiten in de stageperiode. Dit gebeurt aan de hand van een persoonlijk ontwikkelplan, dat dient als het persoonlijke spoorboekje van de stagiaire. De POP wordt in nauwe samenspraak tussen stagiaire, mentor en het (versterkte) patronaat opgesteld en bijgehouden, en besteedt aandacht aan gewenste richting en specialisatie, passend bij praktijk en werkzaamheden in kantoor.

Een nieuw element in de BA2020 is een toelatingstoets vooraf, waarbij de gedachte is dat deze selecterend is van karakter. Het niveau dat momenteel in de BA instroomt, blijkt namelijk behoorlijk wisselend, waardoor in de BA kostbare tijd verloren gaat aan het herhalen van stof die als bekend moet worden verondersteld. Door bij instroom de kennislat op een bepaald (hoger) niveau te leggen, kan dat worden voorkomen dat en kan de focus meer liggen op de toepassing in de beroepspraktijk. Lucas Korsten geeft aan dat de precieze inhoud van de toelatingstoets nog moet worden uitgewerkt. Ook komt nog aan de orde of er met één toets wordt gewerkt of dat hierin al onderscheid kan worden gemaakt in de drie onderscheiden leerlijnen.

Als mogelijk onderdeel van de toelatingstoets wordt gedacht aan een assessment voorafgaand aan de BA, waarbij wordt getoetst op zogenoemde niet-leerbare vaardigheden, bijvoorbeeld analytische vaardigheden: is een kandidaat in potentie geschikt voor het beroep van advocaat?

Door dit vooraf te toetsen, kan uitval uit de BA worden voorkomen. Daarnaast kan een assessment inzicht geven in de specifieke ontwikkelpunten van een kandidaat, en daarmee input vormen voor het formuleren van het POP.

Marianne van den Bosch informeert naar de timing en de aanbieder van de toelatingstoets. Lucas Korsten geeft aan dat dit nog nader moet worden uitgewerkt. Bart van Tongeren vult aan dat het de voorkeur heeft om de toets zo in te passen dat de Advocatenwet geen aanpassing behoeft.

De NOvA zal in elk geval de beroepsopleiding integraal (laten) aanbieden. Omdat het waarde heeft (toegepaste) cognitie en praktijkvaardigheden in het onderwijs met elkaar te integreren, is het idee om geaccrediteerde aanbieders de mogelijkheid te geven om - onder strenge kwaliteitseisen van de NOvA - het geïntegreerde geheel van 'toepassing cognitief en praktijkvaardigheden' aan te bieden. De NOvA blijft eindverantwoordelijk. Hoe de accreditatie en de toetsing wordt ingericht, zal nog worden uitgewerkt.

Mick Veldhuijsen reageert positief op de contouren die Lucas Korsten schetst, o.a, omdat door de aanpak van continue monitoring van de voortgang van de stagiaire het hoofd kan worden geboden aan de te grote toetsgerichtheid.

Vervolgens wordt gesproken over de invulling van en het onderscheid tussen proces- en praktijkvaardigheden. Willem-Jan van Elk geeft aan dat dit iets is wat nog nader moet worden uitgewerkt. Margreet Eveleens merkt op dat de procesvaardigheden in feite onder alle leerlijnen doorlopen. Mick Veldhuijsen suggereert de term procesvaardigheden te vervangen door 'basisvaardigheden', waarvan naast vaardigheden die met procederen samenhangen ook andere vaardigheden horen die voor elke advocaat van belang zijn.

Discussie aan de hand van stellingen

Willem-Jan van Elk bedankt Lucas Korsten voor de toelichting en gaat over op de discussie over de contouren BA2020 aan de hand van drie thema's:

- een samenhangende sturing gedurende de gehele stage;
- een selectieve toelatingstoets;
- cognitie en vaardigheden in samenhang organiseren.

Hij benadrukt nogmaals dat het doel van de discussie is om argumenten voor en tegen te verzamelen en niet om het eens te worden met elkaar of om besluiten te nemen.

Om de discussie op gang te brengen zijn drie stellingen geformuleerd. De eerste stelling luidt als volgt:

Het borgen van de kwaliteit van (de instroom in) de advocatuur vergt een samenhangende besturing van de activiteiten uit de gehele stage.

De aanwezigen onderschrijven de stelling. Samenhang in het portfolio en het persoonlijk ontwikkelplan, met input van de patroon, de mentor én de stagiaire zelf, zal de kwaliteit van de BA versterken.

Volgens Claire Riechelmann vraagt de opzet het nodige van kantoren, zeker waar het uitgaat van een versterkt patronaat. Kunnen kleine kantoren de rol die van hen wordt gevraagd, wel waarmaken?

Bart van Tongeren benadrukt dat de contouren BA2020 uitgaan van verstrekt patronaat en dat de rol van de patroon inderdaad aandacht vraagt. Speciale aandacht in dit verband moet worden gegeven aan het model van het buitenpatronaat, volgens de aanwezigen; essentieel hierbij is de nabijheid van de patroon zodat deze zicht heeft op de dagelijkse werkzaamheden van de stagiaire.

Marianne van den Bosch vindt het belangrijk ervoor te waken dat een stagiaire de dupe wordt als een patroon faalt. De afhankelijkheid van de patroon is groot als deze zowel een begeleidende als een beoordelende rol heeft

Willem-Jan van Elk rondt de discussie af en brengt de tweede stelling in:

Een toelatingstoets is noodzakelijk als basis voor een opleiding die zowel efficiënt (geen herhalingen) als effectief (waarborgt kwaliteit advocatuur) is.

Wener Altenaar vraagt zich af of een cognitieve toelatingstoets de aangewezen manier is om het ongelijke niveau bij de start van de BA aan te pakken. De verschillen per universiteit zouden volgens hem ook stroomopwaarts opgelost moeten kunnen worden.

Ook Marianne van den Bosch denkt dat er alternatieven zijn. Je zou bijvoorbeeld nog eens goed naar de (aanscherping van de) vakbeschrijvingen kunnen kijken, en naar een meer dwingende invulling van een diagnostische zelftoets.

Joost van Berk wijst op het feit dat een toelatingstoets bij de rechterlijke macht al langere tijd gangbaar is.

Mick Veldhuijsen toont zich enthousiast over een toelatingstoets. Hiermee komt er in de BA direct ruimte om met het toepassen van kennis aan de slag te gaan.

Ook Peter Piepers is voorstander van een toelatingstoets. Margreet Eveleens is van mening dat de lat van een cognitieve toelatingstoets niet te hoog mag liggen. Zij denkt aan bachelor-niveau.

Een verplicht, selecterend assessment als onderdeel van de toelatingstoets vindt Piepers geen goed idee. Ook bij een aantal anderen zijn hier bedenkingen bij.

Willem-Jan van Elk rondt de discussie af en gaat over naar de derde en laatste stelling. Deze luidt: ***In een goede beroepsopleiding zijn cognitie en vaardigheden in het onderwijs verweven, en gericht op praktische toepassing en reflectief denken.***

Een accreditiergime moet deze onderwijsonderdelen dan ook geïntegreerd behandelen.

De samenhang tussen cognitie en vaardigheden heeft volgens de aanwezigen zeker waarde. Mick Veldhuijsen vindt dat er nog een belangrijk onderscheid is te maken tussen keuzevakken (die prima geliberaliseerd kunnen worden) en basisvaardigheden (die de NOVA in eigen hand moet houden). Bij deze generieke basisvaardigheden gaat het in zijn ogen om meer dan procesvaardigheden alleen; ook een deel van de praktijkvaardigheden zijn dermate generiek dat deze als basis van de opleiding, in heterogene groepen, onderwezen zouden kunnen worden.

Wat ook speelt is dat vaardigheden beter te leren zijn in gemengde groepen dan van 'peers'. Joost van Berk en Marianne van den Bosch onderschrijven dit.

Verder noemt Mick Veldhuijsen het belang van een goede match tussen een groep en een docent. De Uitvoeringsorganisatie kijkt hier nu goed naar, is zijn ervaring.

Peter Piepers benoemt tot slot de trend van specialisatie. Die speelt hierin ook mee.

Marianne van den Bosch denkt dat de BA2020 hier prima ruimte voor kan bieden en dat wensen en behoeften expliciet moeten worden opgenomen in de POP.

Wvttk

Willem-Jan van Elk biedt de aanwezigen de ruimte om punten in te brengen die nog niet aan de orde zijn geweest.

Kitty Oomen vraagt of het binnen de BA2020 mogelijk zal zijn om punten te behalen bij specialisatieverenigingen, danwel de specialisatieverenigingen een rol te geven binnen (de leerlijnen en specialisatiefase) van de opleiding.

Willem-Jan van Elk geeft aan dat dit nog moet worden uitgewerkt, maar dat het zeker past in de toenemende specialisatie.

Peter Piepers informeert naar de onderwijsvorm. In hoeverre zal er e-learning een vlucht nemen? Willem-Jan van Elk antwoordt dat de BA2020 een combinatie van online leren en klassikale bijeenkomsten zal zijn. Voor elk onderdeel wordt de best passende vorm ingezet.

Marianne van den Bosch vult aan dat ook in de huidige opleiding een combinatie is van beide met als voordeel heeft dat iedere stagiaire zijn/haar eigen leerstijl kan volgen. Haar ervaring met 'blended learning' is heel positief.

Sluiting

Willem-Jan van Elk bedankt alle aanwezigen voor hun komst naar Eindhoven en hun waardevolle input en geeft een korte schets van het vervolg.

De resultaten van de workshops zullen worden gebruikt bij het opstellen van het consultatiedocument BA2020, dat komende zomer breed wordt uitgezet. Vervolgens zal de algemene raad een besluit nemen over de aard en invulling van de beroepsopleiding voor advocaten in 2020.